

4. Schonen en maaien wateren, incl. oevers en onderhoudspaden

4.1 Inleiding

Dit ecologisch werkprotocol 'schonen en maaien wateren, inclusief oever en onderhoudspaden' is de uitwerking van waterschap Aa en Maas van de gedragscode Soortenbescherming van de waterschappen (Unie van waterschappen, 18 maart 2025) voor bestendig beheer en onderhoud (§ 2.3.4 gedragscode) voor deze werkzaamheden. De voorzorgsmaatregelen in dit ecologisch werkprotocol zijn erop gericht om eventuele negatieve effecten van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de betreffende beschermde soorten te voorkomen². Op locaties met beschermde soorten zijn, naast dit ecologisch werkprotocol 'schonen en maaien wateren', ook het werkprotocol 'Algemeen' en 'zorgplicht waterschap Aa en Maas' van toepassing.

4.2 Toepassing

Dit ecologisch werkprotocol is van toepassing op de volgende handelingen:
<ul style="list-style-type: none"> • Schonen van wateren (inclusief nevengeulen en poelen), vanaf het land dan wel vanaf het water • Maaien, schonen en kleinschalig herstel van oevers, helofytenfilters en taluds • Maaien van onderhoudspaden • Op de kant brengen en afvoeren van planten die bij het schonen en maaien vrijkomen • Schonen en maaien van waterbuffers en bergingsvoorzieningen
Handelingen die niet onder dit ecologisch werkprotocol vallen:
<ul style="list-style-type: none"> • Grootchalig incidenteel of achterstallig onderhoud aan: sloten en kleine watergangen (met bijbehorende oevers en dijken), vaarwegen, kanalen en uiterwaarden

In bijlage 2 'Onderhoudspakketten Aa en Maas' is een overzicht opgenomen van de verschillende onderhoudspakketten die waterschap Aa en Maas heeft voor het maaien en schonen van watergangen. Met een kleur is ook aangegeven welke pakketten voldoen aan de habitatbenadering. De habitatbenadering staat in § 4.4 nader beschreven.

4.3 Aanwezigheid beschermde soorten bij schonen en maaien wateren

In onderstaande tabel zijn de beschermde soorten opgenomen, waar het schonen en maaien van wateren mogelijk een effect op heeft binnen waterschap Aa en Maas. Indien er een kruisje staat is de beschrijving van toepassing op de soortgroep. In de lijst zijn de soorten opgenomen die voorkomen binnen het beheersgebied van Waterschap Aa en Maas of waarvan de kans bestaat dat deze logischerwijs op termijn op natuurlijke wijze kan vestigen (bijvoorbeeld otter)

Soortgroep	Soort	Vrijgesteld provincie Noord Brabant	Habitatbenadering	Habitatbenadering + soortspecifieke maatregel	Soortspecifieke maatregel bij niet toepassen habitatbenadering

² Tegelijkertijd is het goed te beseffen dat ook het achterwege laten van bestendig beheer en onderhoud een negatief effect kan hebben op de instandhouding van bestaande leefgebieden van beschermde soorten.

Vogels	Het gaat hierbij met name om vogels die broeden op of aan het water (meerkoet, fuut, knobbelzwaan, waterhoen, etc.) en op taluds (grondbroeders zoals graspieper, patrijs en weidevogels). Ook dicht langs het water, in riet, struwelen en bomen broedt nog een groot aantal soorten			x	x
Zoogdieren	Bever, otter, das			x	x
	Bunzing, hermelijn, wezel, waterspitsmuis			x	x
	Egel, haas, konijn, ree en vos	x			
Vissen	Grote modderkruiper			x	x
Amfibieën	Boomkikker, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, vinpootsalamander			x	x
	Kamsalamander, alpenwatersalamander, knoflookpad			x	x
	Bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaard kikker	x			
Reptielen	Gladde slang, levendbarende hagedis, hazelworm			x	x
Planten	Drijvende waterweegbree, kruipende moerasscherm			x	x
Libellen	Gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel, beekrombout, bosbeekjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer			x	x
Vlinders	Aardbeivlinder, kommavlinder, gentiaanblauwtje, grote vos, grote weerschijnvlinder, spiegeldikkopje, veldparelmoervlinder, teunisbloempijlstaart, pimperlblauwtje, donker pimperlblauwtje, veenbesblauwtje, zilveren maan, sleedoorpage, iepenpage, bruine eikenpage en kleine ijsvogelvlinder			x	x
Overige ongewervelden	Platte schijfhoren			x	x
	Gestreepte waterroofkever			x	x

4.4 Strategie 1; toepassen habitatbenadering

Zoals in § 3.2 beschreven zijn er twee strategieën. De eerste strategie (voorkeur) is de habitatbenadering: het beheer is primair gericht op het behouden van het leefgebied van soorten. Als er beschermde soorten aanwezig zijn, blijft de habitatbenadering het uitgangspunt, maar wordt deze zo nodig aangevuld met soortspecifieke maatregelen om schade aan individuen of voortplantingsplaatsen te voorkomen.

De tweede strategie is de volledig soortgerichte benadering. Deze wordt toegepast wanneer de habitatbenadering niet uitvoerbaar is vanwege de primaire waterschapstaak zoals waterveiligheid of peilbeheer. In dat geval staat het voorkomen van schade aan beschermde soorten centraal en gelden er strengere soortgerichte maatregelen.

In dit hoofdstuk wordt de habitatbenadering beschreven en welke maatregelen genomen worden om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan wel te beperken. Hier wordt invulling aan gegeven, door ten behoeve van (beschermde) soorten een belangrijk deel van de vegetatie in het natte profiel en op het droge profiel te sparen.

De habitatbenadering in dit ecologisch werkprotocol is van toepassing op het natte en droge profiel van wateren. Dit bestaat uit:

- Het onderhoudspad/werkstrook
- Nat profiel: het watervoerende deel van een watergang
- Droog profiel: het talud vanaf de boveninsteek tot aan de waterlijn

De snor is de onderwater- en moerasvegetatie die groeit op het onderwatertalud en soms ook op (een deel van) het doorstroomprofiel.

4.4.1 Natte en droge profiel

Algemeen

- Schonen van het doorstroomprofiel is jaarrond toegestaan indien dit noodzakelijk is vanuit de hydrologie of andere wettelijke belangen zoals beschreven in paragraaf 2.3.6 (gedragscode)
- Tussen maaibeurten op het droge talud zit altijd minimaal 6 weken. Die periode van 6 weken geldt ook bij wisseling van de oever
- Er worden drie breedtes van watergangen onderscheiden: < 1 meter, 1-4 meter en > 4 meter. Bedoeld wordt de breedte van het natte profiel op de waterlijn
- Er worden twee perioden onderscheiden: 1 maart tot 15 juli en 15 juli tot 1 maart
- Er wordt éénmaal per jaar gewisseld van oever, te weten op 15 juli

De voorschriften hieronder zijn minimale eisen om aan de habitatbenadering te voldoen. Voor een aantal beschermde soorten gelden aanvullende voorwaarden. Indien van toepassing staan deze hieronder beschreven.

1 maart – 15 juli (figuur 7)

Minimaal 1 droog talud sparen

Nat profiel < 1 meter

Hoeft geen snor te worden gespaard

Nat profiel 1 – 4 meter

Minimaal één snor van 25 cm sparen

Nat profiel 1-4 meter beschermde amfibieën en/of vissen aanwezig

- Jaarlijks minimaal 25% van de onderwatervegetatie en de onderwaterbodem sparen
- Indien er een aantoonbare noodzaak is om te werken binnen de kwetsbare periode in essentieel leefgebied van beschermde:

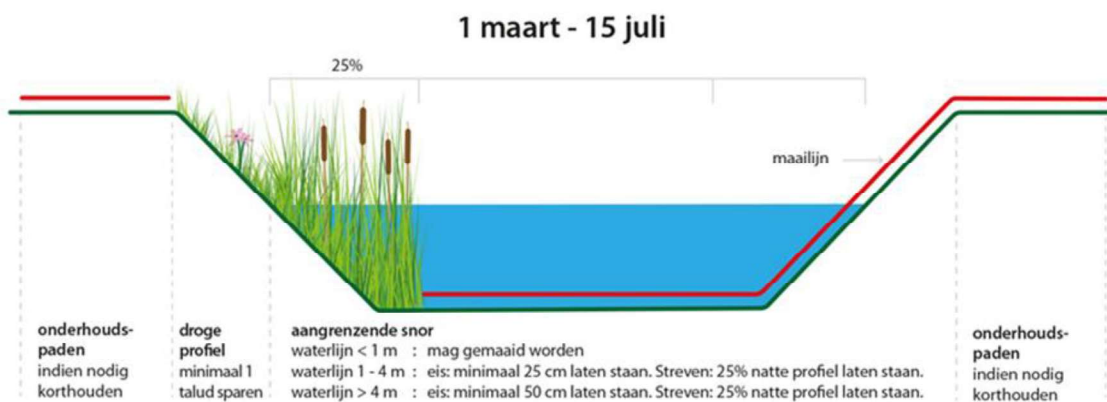
- Amfibieën, wordt minimaal 50% van het essentieel leefgebied per jaar gespaard. Voortplantingsplaatsen dienen behouden te worden. Dit is van belang voor vlakvormige wateren (poelen, wielen etc.). Lijnvormige A-watergangen die door het waterschap worden onderhouden zijn op het moment dat ze vis bevatten geen essentieel leefgebied voor beschermde amfibieën
- Libellen (binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn dit bosbeekjuffer, gewone bronlibel en beekrombout, de andere beschermde libellen binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas komen niet voor in beken) dient jaarlijks minimaal 50% van de onderwatervegetatie en de onderwaterbodem te worden gespaard

Nat profiel > 4 meter

Minimaal één snor van 50 cm sparen

Nat profiel > 4 meter juridisch beschermde amfibieën en/of vissen aanwezig

- Jaarlijks minimaal 25% van de onderwatervegetatie en de onderwaterbodem sparen
- Indien er een aantoonbare noodzaak is om te werken binnen de kwetsbare periode in essentieel leefgebied van juridisch beschermde:
 - Amfibieën, wordt minimaal 50% van het essentieel leefgebied per jaar gespaard. Voortplantingsplaatsen dienen behouden te worden. Dit is van belang voor vlakvormige wateren (poelen, wielen etc.). Lijnvormige A-watergangen die door het waterschap worden onderhouden zijn op het moment dat ze vis bevatten geen essentieel leefgebied voor beschermde amfibieën
 - Libellen (binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn dit bosbeekjuffer, gewone bronlibel en beekrombout, de andere beschermde libellen binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas komen niet voor in beken) dient jaarlijks minimaal 50% van de onderwatervegetatie en de onderwaterbodem te worden gespaard

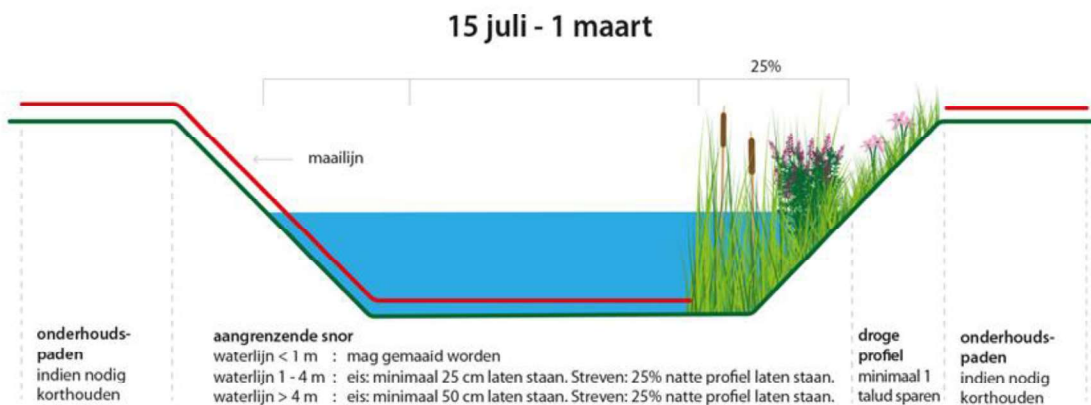

Figuur 6 Voorschriften 1 maart tot 15 juli

15 juli tot 1 maart (figuur 8)

Hiervoor gelden de zelfde voorwaarden als in de periode 1 maart tot 15 juli maar:

- Dan aan de andere zijde van de watergang
- De zijde die in de periode 1 maart tot 15 juli is gespaard mag worden gemaaid en geschoond

Figuur 7 Voorschriften 15 juli tot 1 maart

Aandachtspunt: éénmaal per jaar op 15 juli wisselen van oever tijdens de maaironde. De oever die in de winter is gespaard wordt pas na 15 juli gemaaid. Deze is ruig en aantrekkelijk voor soorten, reduceert slachtoffers en daarmee grootste ecologische winst.

4.4.2 Onderhoudspad

Om het onderhoud veilig uit te kunnen voeren moet de uitvoerder vanuit de machine goed zicht hebben op de rijroute en de te onderhouden gedeelten van het watersysteem. Waterschap Aa en Maas maait daarom de werkpaden twee keer per jaar. Daarmee worden de werkpaden ongeschikt gehouden als habitat voor de meeste broedende vogels. Uitvoerend personeel moet altijd alert zijn, zie § 3.1.3

Waterschap Aa en Maas kiest er bewust niet voor om via een veel hogere maafrequentie de werkpaden 100% ongeschikt te houden voor broedende vogels, vanwege:

- Onnodige emissie
- Negatieve effecten op de biodiversiteit door onnodige verstoringen van de ecologie
- Vroege broeders, die broeden voordat de onderhoudsmachine voor het eerst komt, hebben dan minder nestgelegenheid
- Onnodige uitgaven

Algemeen

- Gehele jaar maaien mits:
 - Kort gehouden en frequent gemaaid
 - Niet in ecologische hotspot (liggend in natuurlijk ingericht gebied (NIG), beekherstel of EVZ)) liggen en onderhoudspaden binnen hotspot of onderdeel zijn van essentieel leefgebied (vast te stellen door ecologisch deskundige)
- Indien onderhoudspad floristische waarde heeft (veelal schrale vegetaties) advies minder vaak te maaien (hooguit 2 keer per jaar juni/juli en september/oktober)
- Als nesten worden gevonden of vermoed dient minimaal 10 meter vegetatie rondom het nest te worden gespaard. De nesten worden ook geregistreerd voor eventueel een tweede maaironde en/of jaarrond beschermde status (NDFF)

4.4.3 Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering

Ondanks de habitatbenadering zijn voor enkele beschermde soorten toch soortgebonden maatregelen van toepassing. Hieronder is per soort(groep) beschreven wat deze soortgebonden maatregelen zijn. Hierin zijn alleen de beschermde soorten opgenomen die ook daadwerkelijk voorkomen binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas.

Vogels

In § 3.1.3 'broedende vogels' is bepaald wáár in het broedseizoen locatiebezoek verplicht is. Voor het opsporen van nesten van broedende vogels in de taluds moet het locatiebezoek kort voor het daadwerkelijk uitvoeren van het maaionderhoud worden uitgevoerd. Hierbij wordt de locatie vanaf het onderhoudspad vóórgelopen. De voorloper markeert een straal van 10 meter rondom het nest en legt deze vast in de StudioGo app, zodat de machinist de locatie van het nest kan zien. De machinist spaart 10 meter rondom het nest (binnen de markering) de begroeiing van het talud en haalt daarbij de markering meteen weer weg.

Het opsporen van nesten op werkpaden en het water mag door de machinist vanaf de onderhoudsmachine worden gedaan, omdat deze een beter zicht heeft op deze nesten. De machinist legt de locatie van deze nesten eveneens vast in de Studio Go app.

- De Omgevingswet kent géén standaardperiode voor het broedseizoen. Zwaartepunt van het broedseizoen ligt tussen 15 maart en 15 juli. Alleen rekening houden met deze periode indien er sprake is van (een) broedgeval(len)

- Bij werkzaamheden tijdens het broedseizoen is in bepaalde gevallen een locatie bezoek nodig. Wanneer dit moet gebeuren en de wijze waarop is beschreven in § 3.1.3
 - Indien habitat ongeschikt is of ongeschikt is gehouden is geen locatiebezoek nodig
- Alleen de locaties die op kaart (gebaseerd op habitatgeschiktheidsbeoordeling waterschap Aa en Maas) zijn aangeduid met geschikt habitat voor broedvogels, worden fysiek in het veld gecontroleerd op aanwezigheid van nesten
 - Markeer actieve nesten (mag digitaal) en rond het nest moet rondom minimaal 10 meter vegetatie met voor nestvlinders voldoende dekking en foerageermogelijkheden worden gespaard. De markering wordt direct na het maaien verwijderd
- Broedende vogels, in gebruik zijnde nesten (vanaf het moment van nestbouw t/m de periode van het nest als rustplaats voor pullen) en aanwezige eieren niet verstoren en sparen. Ook buiten het reguliere broedseizoen
- Jaarrond beschermde nesten (bijlage 4, Grote gele kwikstaart, ijsvogel en oeverzwaluwen de leef- en foerageergebieden van de betreffende vogel) zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Nesten niet verwijderen en leefgebied behouden. Dit laatste ter beoordeling van een ecologisch deskundige
- Vogels met voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen als de broedplaats verloren is gegaan (cat. 5 bijlage 4; zoals de oeverzwaluw) zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, mits deze vogels in de directe omgeving een nieuw nest kunnen maken
- Een ecologisch deskundige voert jaarlijks het afwegingskader uit en scherpt aan waar nodig (§3.1.3). Doel is actualiseren waar een locatiebezoek moet worden uitgevoerd om broedende vogels en nesten vast te stellen

Bever, das en otter

- Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd in het essentiële leefgebied van bever en otter
- Bij rust- en voortplantingsplaatsen werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode. De kwetsbare periode is
 - Bever; mei t/m augustus
 - Das; december t/m juni
 - Otter; april t/m augustus
- Ecologisch deskundige bepaald > beschermingszone en aanpak op basis van behoud functionaliteit
- Niet werken:
 - In de periode net voor en na de zonsondergang dan wel zonsopkomst, vanaf de oever waarin hol of burcht zich bevindt
 - Met ijs op het water

(Maai)beheer:

- Gericht op behoud leefomgeving door:
 - Gefaseerd te werken in tijd en ruimte
 - Met behoud van essentiële foerageerlocaties
 - Werk overdag
 - Werkzaamheden binnen de beschermingszone (20 meter) zijn toegestaan:
 - Buiten kwetsbare periode, wanneer er met handkracht wordt gewerkt
 - Als het voorbijgaande maai- of schoonbewegingen zijn op het water of aan de andere zijde van het water
 - Binnen kwetsbare periode alleen met onderbouwing van ecologisch deskundige dat er geen versturende werking optreedt

Kamsalamander, alpenwatersalamander en knoflookpad

Bij werkzaamheden in een uniek, geïsoleerd voortplantingsgebied (zoals een poel) dat niet in directe verbinding staat met ander oppervlaktewater moet worden gewerkt middels Desinfectie Protocol Veldwerk RAVON. Dit om mogelijke verspreiding van ziektes en schimmels binnen populaties te voorkomen. Lijnvormige A-watgangen die door het

waterschap worden onderhouden zijn op het moment dat ze vis bevatten geen essentieel leefgebied voor beschermde amfibieën. Hier is toepassing van het desinfectie protocol niet aan de orde.

Natte profiel

- Werk buiten de kwetsbare periode -> voorkeursperiode september en oktober (exacte periode vaststellen door ecooloog is soortafhankelijk)
- Voor soorten die niet overwinteren in het water, waaronder de alpenwatersalamander, kamsalamander en knoflookpad geldt alleen voortplantingsperiode als kwetsbare periode (april t/m augustus). Werkbare periode is september t/m maart
- Spaar minimaal 25% van de onderwater vegetatie en de bodem

Maaierwerkzaamheden aan oevers in essentieel leefgebied

Werken buiten actieve periode; voorkeursperiode oktober t/m februari.

- De exacte periode moet worden vastgesteld door een ecologisch deskundige
- Minimale maaierhoogte van 10 cm
- Gefaseerd maaien > minimaal 25% van de vegetatie jaarlijks sparen (bijvoorbeeld door in stroken te maaien)
- Het beheer dient gericht te zijn op behoud van; dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen

Werken in de kwetsbare periode (Water; april t/m augustus. | Oever; maart t/m september)

- Gefaseerd maaien
- Spaar 50% van essentieel leefgebied met behoud van voortplantingsplaatsen
- Afwijken van bovenstaande voorwaarden kan alleen door onderbouwing van noodzaak (met wettelijk belang en alternatieven afweging) door ecologisch deskundige. Dit wordt vastgelegd in het ecologisch werkprotocol. Uitgangspunt: Behoud van structuurvariatie (dichte begroeiing met schuilplaatsen en open/kale plekken voor zonnen)

Aanvullend geldt voor de knoflookpad:

- Informatieplicht. Informeer minimaal één week voor het uitvoeren van een onder deze gedragscode vallende maatregel het bevoegd gezag (de omgevingsdienst) per mail. Bewaar deze mail minimaal 5 jaar
- Advies en coördinatie door een ecologisch deskundige
- Voorkeursperiode uitvoering is september t/m december

Juridisch beschermde vissen

Binnen het beheer gebied van waterschap Aa en Maas betreft dit de grote modderkruiper. Hiervoor geldt: schoonsel wordt op de kant verspreid. Meegekomen vissen worden direct teruggeplaatst in het water.

Platte schijfhoren

- Ontzie bij werkzaamheden locaties met waterplanten met daarin individuen van platte schijfhoren
- Beheer en onderhoud dient gericht te zijn op behoud van de soort en dan met name gericht op het duurzaam behoud van de onderwatervegetatie, de kwaliteit daarvan en de waterkwaliteit
- Beoordeel voorafgaand aan de schoningswerkzaamheden of uitvoering hiervan in betreffende watergang noodzakelijk is
- Voer de werkzaamheden gefaseerd uit en spaar minimaal 50% van de watervegetatie en waterbodembodem.
- Ontzie hierbij ook de waardevolle locaties (waterplanten met eieren of individuen, op locaties met hoge dichtheden op plekken met kalkrijke kwel)
- Bij aantoonbare noodzaak (met wettelijk belang en alternatievenafweging) is het mogelijk hiervan af te wijken. De noodzaak hiertoe dient door een ecologisch deskundige goed onderbouwd aan dit ecologisch werkprotocol toegevoegd te worden opgenomen

Juridisch beschermde libellen

Binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn de volgende beschermde libellen bekend; gevlekte glanslibel, Kempense heidelibel, gevlekte witsnuitlibel, gaffellibel, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel, beekrombout, bosbeekjuffer, gewone bronlibel en speerwaterjuffer. Hiervan komen de bosbeekjuffer, beekrombout en gewone bronlibel ook in beken voor. Rivierrombout komt alleen voor in rivieren. De andere soorten komen voor in (voedselarme) poelen, vennen en plassen.

- Maai buiten de vliegtijd (vliegtijd mei t/m augustus)
- Een ecologisch deskundige legt relevante elementen voor de soort vast in een document (bijvoorbeeld logboek)
 - Behoud deze elementen door gefaseerd te werken. Behoud structurelementen en een verscheidenheid aan verlandingsstadia zoals waterplanten, riet en ruigte en een flauw oevertalud
 - Laat in essentieel leefgebied tenminste 25% van de oevervegetatie staan
 - Spaar ten minste 25% van de relevante structurelementen in het essentieel leefgebied van de lokale populatie
 - Sloten alleen schonen indien nodig, spaar jaarlijks minimaal 50% van de onderwatervegetatie en de waterbodem, elk jaar een andere 50%
 - Bij aantoonbare noodzaak (met wettelijk belang en alternatievenafweging) is het mogelijk hiervan af te wijken. De noodzaak hiertoe dient door een ecologisch deskundige goed onderbouwd gedocumenteerd (bijvoorbeeld in logboek) en gearhiveerd te worden

Bosbeekjuffer en gevlekte witsnuitlibel

Schoon, waar dat qua waterbeheer mogelijk is, zo min mogelijk. Schoon alleen als het nodig is om te voorkomen dat verlanding van het leefgebied plaatsvindt en het leefgebied ongeschikt wordt.

Gewone bronlibel en gaffellibel

LET OP: voor deze zeer zeldzame soorten geldt een informatieplicht. Minimaal één week voor het uitvoeren van een, onder deze gedragscode vallende, maatregel dient het bevoegd gezag (de Omgevingsdienst) per mail te worden geïnformeerd. Bewaar deze mail minimaal 5 jaar.

- Advies en coördinatie door een ecologisch deskundige
- Schonen alleen indien noodzakelijk
- Indien schonen noodzakelijk is dan tussen 1 oktober en 1 december, bij voorkeur gefaseerd (afwisselend delen links en rechts blokken sparen)
- Spaar minimaal 50% van de vegetatie van waterbodem en taluds
- Schoonsel minimaal 1 dag laten liggen en daarna afvoeren

Juridisch beschermde planten

Algemeen

- Ontzie groeiplaatsen van beschermde plantensoorten bij rijbewegingen en bij tijdelijke opslag van materieel, grond en dergelijke
- Maai en hooi, op locaties met beschermde plantensoorten, zo veel mogelijk na de zaadzetting
- Maai-beheer is vastgesteld in een beheerplan waarin het gewenste beheer voor verschillende soorten is afgestemd
- Bij werkzaamheden wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe het gevoerde beheer moet worden afgestemd op (abiotische factoren van) beschermde plantensoorten. Onderbouwing documenteren (bijvoorbeeld in logboek) en archiveren

Drijvende waterweegbree

- Voorkom dat planten met wortel en al uit de waterbodem worden getrokken
- Ontzie individuen zo veel als mogelijk

Gefaseerd uitvoeren en minimaal 50% van de planten per jaar handhaven

Kruipend moerasscherm

- Deponeer geen schoonsel op groeiplaatsen

4.5 Strategie 2: toepassen soortgebonden maatregelen

Indien de habitatbenadering niet kan worden toegepast en er beschermde soorten aanwezig zijn, dienen soortgebonden maatregelen genomen te worden. Hieronder is per soort(groep) weergegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Vogels

Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 'Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering'.

Vleermuizen

Wateren en oevers kunnen onderdeel zijn van het foerageergebied en de vliegroute van vleermuizen. Het verwijderen van deze oevervegetatie kan effect hebben op het functioneren van dit foerageergebied.

- Werkzaamheden bij essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes mogen niet leiden tot het ongeschikt worden van het gebied als foerageergebied of vliegroute
- Maai maximaal 50% van de oppervlakte van kruidige begroeiing indien kruidige begroeiingen bij een plas of watergang (zoals riet) een essentiële functie vervult van beschutting tegen wind of instraling van licht op het water

Bever, otter en das

Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 'Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering'.

Bunzing, egel, hermelijn en wezel

- In de gedragscode wordt de egel ook vernoemt. In Noord-Brabant is deze vrijgesteld, specifieke maatregelen zijn niet van toepassing
- Werkzaamheden uitvoeren van september t/m februari (buiten de kwetsbare periode half maart t/m augustus) bij de aanwezigheid van een voortplantingsplaats
- Behoud voldoende structuur en dekking in het leefgebied door delen niet te bewerken.
 - Gefaseerd werken
- Spaar minimaal een strook van 1 m. breed. Dit levert meer op dan blokken sparen. Voor deze soorten is het behoud van lijnverbindingen van belang. Spaar minimaal 20% van de vegetatie jaarrond (ook in najaar en winter) tijdens maaiwerkzaamheden op de droge taluds en werkpaden in het leefgebied van bunzing, hermelijn en wezel. Spaar hierbij de vegetatie in de overgangszone tussen werkpad en naastliggende terreinen, aangezien deze zone vaak een onderdeel vormt van het leefgebied van deze soorten

Waterspitsmuis

Bij voorkeur werken van september t/m november en in maart dit is buiten de kwetsbare periode (april t/m augustus en december t/m februari)

- Voer geen werkzaamheden uit in essentieel leefgebied (goed ontwikkelde structuurrijke oevers)
- Een ecologisch deskundige bepaald en markeert essentieel leefgebied

Optie 2: Werken binnen kwetsbare periode onder de volgende voorwaarden:

- Ecologisch deskundige moet dwingende reden onderbouwen en documenteren (bijvoorbeeld in logboek) en archiveren.
- Werk van uit het water, kan dit niet:

- Vanaf boveninsteek 1 meter droog talud sparen
- Spaar 0,5 meter talud in het water
- Niet rijden in de eerste meter vanaf de waterlijn (horizontaal gemeten)

Als voorgaande niet kan dan werken vanaf de zijde waar habitat meest ongeschikt is voor de waterspitsmuis

- Werkzaamheden gefaseerd uitvoeren:
 - Schoon maximaal 50% van het leefgebied
 - Schoon in stroken van 250 meter
 - Voorkom vertroebeling van het water
- Vegetatie snijden in plaats van versnipperen
- Maaihoogte is minimaal 10 cm
- Schoonsel niet in het leefgebied van de waterspitsmuis deponeren.

Juridisch beschermde amfibieën

Binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn dit; boomkikker, heikikker, poelkikker, rugstreeppad en vinpootsalamander, kamsalamander, alpenwatersalamander en knoflookpad. Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 'Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering'.

Aanvullend voor kamsalamander, alpenwatersalamander en knoflookpad

- De voorkeursperiode is september t/m oktober. Bij soorten die niet overwinteren in het water zoals heikikker, kamsalamander en rugstreeppad is dat september t/m januari

Juridisch beschermde reptielen

Hier zijn alleen de soorten opgenomen die voorkomen in het beheergebied van waterschap Aa en Maas; gladde slang, hazelworm en levendbarende hagedis.

Voorkeursperiode is werken in oktober t/m maart (de winterrustperiode).

- Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen
- Handhaaf jaarlijks minimaal 25% van de vegetatie op het land, bij voorkeur in stroken. Elk jaar een andere 25%
- Spaar de vegetatie in de overgangszone tussen werkp pad en naastliggende terreinen te sparen, aangezien deze zone vaak een onderdeel vormt van het leefgebied van deze soorten
- Deponeer geen schoonsel en/of maaisel op de oever waar beschermde reptielen (hazelworm, gladde slang, levendbarende hagedis) aanwezig zijn, en wanneer deze in gebruik is als rust-, verblijf- of voortplantingsplaats

Optie 2; Werken in april t/m september (de kwetsbare periode)

- Oevers die worden gebruikt als zon- en rustlocatie of in gebruik zijn als voortplantingsbiotoop worden gemarkeerd door een ecologisch deskundige
- Geen werkzaamheden uitvoeren in dit leefgebied
- Maai alleen bij een temperatuur boven de 15°C zodat dieren kunnen vluchten
- Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen
- Handhaaf jaarlijks minimaal 25% van de vegetatie van het essentiële leefgebied bij voorkeur in stroken.
- Deponeer geen schoonsel op gemarkeerde oevers

Juridisch beschermde vissen

Binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas betreft dit de grote modderkruiper:

- Geen werkzaamheden uitvoeren in de voortplantingsperiode (globaal tussen maart en augustus met een piek van april t/m juni)

- Voer werkzaamheden gefaseerd uit in ruimte en tijd. Behoud jaarlijks minimaal 25% van de vegetatie en waterbodeme.. Bij een volgend jaar een ander deel behouden
- Werk langzaam één kant op
- Werk in de richting van open water, zodat dieren kunnen vluchten
- Haal de maaikorf op voor de oever, zodat dieren kunnen vluchten
- Geen werkzaamheden bij watertemperaturen onder de 5 en boven de 20 graden Celsius
- Verspreidt waterplanten en bagger worden op de kant. Plaats meegekomen vissen direct terug in het water

Juridisch beschermde libellen;

Binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn dit; gevlekte glanslibel en Kempense heidelibel, gevlekte witsnuitlibel, gaffellibel, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel, beekrombout, bosbeekjuffer, gewone bronlibel en speerwaterjuffer.

Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 ‘Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering’.

Juridisch beschermde vlinders

In het beheergebied van waterschap Aa en Maas betreft het de volgende soorten vlinders; aardbeivlinder, komnavlinder, gentiaanblauwtje, grote vos, grote weerschijnvlinder, spiegeldikkopje, veldparelmoervlinder, teunisbloempijlstaart, pimpernelblauwtje, donker pimpernelblauwtje, veenbesblauwtje, zilveren maan, sleedoorpage, iepenpage, bruine eikenpage en kleine ijsvogelvlinder.

Van aardbeivlinder, gentiaanblauwtje, komnavlinder, veldparelmoervlinder, spiegeldikkopje, teunisbloempijlstaart, veenbesblauwtje, zilveren maan, pimpernelblauwtje en donker pimpernelblauwtje zijn waardplanten en voedselplanten aanwezig in kruidige vegetatie. Voor de grote vos, sleedoorpage, grote weerschijnvlinder, iepenpage, bruine eikenpage en kleine ijsvogelvlinder gaat het enkel om voedselplanten. De waardplanten vallen onder de categorie houtige begroeiing. Voedsel- en waardplanten zijn soms gebaat bij enige vorm van beheer. Niet werken op locaties met deze planten is daarom voor deze soorten niet altijd de meest gunstige optie. Van belang is dat het gevoerde beheer zorgt voor een voortzetting of verbetering van de bestaande situatie.

- In het leefgebied van beschermde vlindersoorten dient het maaibeheer door een ecologisch deskundige te worden bepaald
- Maai maximaal 2 keer per jaar op dezelfde locatie
- Faseer Per maaibeurt waarbij minimaal 30% blijft staan in stukken op maximaal 500m van elkaar
- Houdt tijdens het maaibeheer rekening met de zaadzetting van voedselplanten en waardplanten
- Spaar waardplanten van beschermde vlindersoorten zoveel als mogelijk in de periode dat de soort hier gebruik van maakt
- Schonen;
 - Jaarrond mogelijk indien het essentiële leefgebied van de vlinder niet significant wordt aangetast
 - Deponeer schoonsel niet op waardplanten

Pimpernelblauwtje

LET OP: voor deze zeer zeldzame soorten geldt een informatieplicht. Minimaal één week voor het uitvoeren van een onder deze gedragscode vallende maatregel dient het bevoegd gezag (de omgevingsdienst) per mail te worden geïnformeerd. Bewaar deze mail minimaal 5 jaar.

Voor het uitvoeren van werkzaamheden geldt:

- Advies en coördinatie door een ecologisch deskundige
- Maai buiten de kwetsbare periode (1 juli tot 1 oktober)

Gestreepte waterroofkever

- Verwijder in het leefgebied van de gestreepte waterroofkever vegetatie in het natte deel van de wateren alleen in de periode van oktober tot half mei
- Spaar jaarlijks minimaal 50% van de watervegetatie en de waterbodem
- Bij aantoonbare noodzaak (met wettelijk belang en alternatievenafweging) is het mogelijk hiervan af te wijken. De noodzaak hiertoe dient door een ecologisch deskundige goed onderbouwd gedocumenteerd (bijvoorbeeld in logboek) en gearhiveerd te worden

Platte schijfhoren

Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 'Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering'.

Juridisch beschermde planten

Hiervoor gelden dezelfde maatregelen als beschreven onder § 4.4.3 'Soortgebonden maatregelen bij toepassing van de habitatbenadering'.